

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ

የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ

አዲት ሪፖርት

**ታህሳስ /2015
አዲስ አበባ**

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ

የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን

የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ አዲት ሪፖርት

የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን የተመደበለትን የመደበኛ እና የካፒታል በጀት ለታቀደለት ዓላማ ማዋሉን፤ እንዲሁም ሂሳቡ በመንግስት የሂሳብ አያያዝ ስርዓት መሰረት መያዙንና የመንግስት ሀብትና ንብረት በሚገባ መጠበቁን ለማረጋገጥ የ2014 በጀት ዓመት ሂሳብ ሪፖርቶችን እና የሂሳብ ማስታወሻዎችን አዲት አድርገናል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶችን የማዘጋጀት ኃላፊነት የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን ስራ አመራር ሲሆን የሂሳብ ሪፖርቶችን አዲት በማድረግ ሙያዊ አስተያየት መስጠት ደግሞ የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤት ኃላፊነት ነው ፡፡

አዲቱ የተከናወነው የፌዴራል ዋና አዲተር መ/ቤትን ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 982/2008 ለመ/ቤታችን በተሰጠው ስልጣን ሲሆን ዓለም አቀፍ የአዲት ደረጃዎችን (ISSAI) መሠረት በማድረግ ነው፡፡ እነዚህን የአዲት ደረጃዎች መከተል አዲቱን በሚገባ አቅደን በመሥራት በተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ላይ አጥጋቢ የሆነ የአዲት አስተያየት ለመስጠት ያስችለናል፡፡

አዲታችን፡-

- በሂሳብ ሪፖርቶች ላይ የሰፈሩትን አሀዞችና መግለጫዎችን የሚደግፉ ማስረጃዎችን በናሙና አዲት ማከናወንን፤
- የሥራ አመራሩ የሂሳብ ሪፖርቶች ሲያዘጋጅ ያደረገውን ጉልህ ግምቶች እና ውሳኔዎችን መመዘንን፤
- የሂሳብ አያያዝ ፖሊሲዎች ከዓመት ዓመት ሳይቀያየሩ በሥራ ላይ መዋላቸውን እና በበቂ ሁኔታ መገለጻቸውን ማመዛዘንን ያጠቃልላል፡፡

የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ ከሆኑ ስህተቶች የፀዱ ለመሆኑ በቂ ማስረጃና አጥጋቢ ማረጋገጫ የሚሰጥ መረጃና ማብራሪያ ሊያስገኝ በሚችል መልኩ አዲቱን አቅደን አከናውንናል፡፡

ከዚህም በተጨማሪ አዲቱ የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች ተገቢ የሆኑ አዋጆች፣ ደንቦች እና በተከታታይ የወጡ መመሪያዎችን በመከተል የተዘጋጁ መሆኑንና በናሙና አዲት ማከናወንን ይይዛል፡፡

ለአዲቱ ሥራ መሠረት የሆኑት የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን ያቀረባቸው የሂሳብ ሪፖርቶች፣ መዛግብት፣ ደጋፊ ማስረጃዎች እንዲሁም በመ/ቤቱ ሥራ አመራር የተሰጡ ማብራሪያዎች ናቸው፡፡

አዲቱ የተከናወነው የበጀት ዓመቱን የሂሳብ እንቅስቃሴ ሊወክሉ የሚችሉ ናሙናዎችን በመውሰድ በጥልቀትና በዝርዝር አዲት በማድረግ ነው፡፡

የሚከተሉት የአዲት ተደራጊው መ/ቤት የሂሳብ ሪፖርቶች ከዚህ የአዲት ሪፖርት ጋር ተያይዘው ቀርበዋል፡፡

- ☛ የገቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የወጪ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የተሰብሳቢ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የተከፋይ ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የዝውውር ሂሳብ ሪፖርት፣
- ☛ የሂሳብ ማመዛዘኛ፣

የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን የ2014 የሂሳብ ሪፖርቶች ጉልህ የሆነ ግድፈት የሌለባቸው፣ በአዋጅ በተፈቀደው በጀት በመንግሥት የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት መሠረት በትክክል የተዘጋጁና፣ የተከፈለው ወጪና የበጀት አጠቃቀሙ የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን፣ ደንብና መመሪያን ጠብቆ የተከናወነ በመሆኑ በእኛ አስተያየት የኢትዮጵያ ቡናና ሻይ ባለስልጣን የተዘጋጁት የሂሳብ ሪፖርቶች እና የፋይናንስ አስተዳደር ሥርዓቱ አጥጋቢ ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ምንም እንኳ ከላይ የተሰጠውን የአዲት አስተያየት የማይቀይረው ቢሆንም፣ ቀጥሎ የተመለከቱት ጉዳዮች ትኩረት ሊሰጣቸው፣ እርምጃ ሊወሰድባቸው እና ለወደፊቱም ጥንቃቄ ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

I. የሀገራችን ጉዳዮች (Compliance Matters)

1. በቡናና ሻይ ባለስልጣን እና አቶ አበራ ደሜ ኢብሳ መካከል የረጅም ጊዜ የትምህርት ሥልጠና የስምምነት ውል ሰነድ መሰረት፡-

በአንቀጽ ሰባት ተራ ቁጥር 5 መሰረት በመደበኛ የትምህርት እድል ተጠቃሚው ትምህርታቸውን እንዳጠናቀቁ በሰለጠኑበት ሙያ ወይም አግባብነት ባለው ስራ መደብ የተማሩበትን አመታት በእጥፉ ባለስልጣኑን ማገልገል ፈቃደኛ ካልሆኑ የተከፈለውን የወር ደመወዝ ለመ/ቤቱ መመለስ እንዳለባቸው፤ ውል የገቡ ሲሆን ከታህሳስ 28 ቀን 2012 ዓ.ም እስከ ታህሳስ 28 ቀን 2014ዓ.ም ለተከታታይ ሁለት ዓመት በጣሊያን ሃገር ለመማር ሄደው ትምህርታቸውን ካጠናቀቁ በኋላ ለ4 ዓመት ማገልገል ሲገባቸው ሥራ በማቆማቸው በውሉ መሰረት ባለስልጣኑ አላግባብ ያወጣውን የደመወዝ ወጪ በድምሩ ብር 89,422.00 ግለሰቡ ወይም ዋሶቻቸው እንዲከፍሉ ያልተደረገ መሆኑ ታውቋል።

2. የሚኒስትሮች ምክርቤት ደንብ ቁጥር 190/2002 ስለ ፌዴራል መንግስት የፋይናንስ አስተዳደር ክፍል 4.21.1 የመንግስት መ/ቤቶች ለሚያቀርቡት አገልግሎት አዲስ ተመን ወይም በነባር ዋጋ ላይ የሚደረግን ለውጥ በሚመለከት ያላቸውን የውሳኔ ሃሳብ በሚኒስትሩ በኩል ለሚኒስትሮች ም/ቤት አቅርበው ማጸደቅ እንደሚኖርባቸው የተገለጸ ቢሆንም ባለስልጣን መ/ቤቱ፡-

ከኤክስፖርት ቡና ምርመራ፣ የቡና ተረፈ ናሙና ሽያጭ፣ ከአቅም ግንባታ ስልጠና፣ከምክር አገልግሎት ፈላጊዎች፣ ከወካይ ናሙና ሽያጭ እና የ3ተኛ ወገን የዳኝነት አገልግሎት በ1489 (1451199)ልዩ ልዩ ገቢ በበጀት ዓመቱ ከተሰበሰበው ብር 49,863,322.88 ውስጥ ከቡና ጥራት ምርምር እና ሰርተፊኬት ማዕከል ብር 21,969,596.52 የተሰበሰበ ሲሆን በመመሪያው መሰረት ለሚኒስትሮች ምክር ቤት አቅርቦ በማጸደቅ ገቢውን መሰብሰብ ሲገባው በቀን 22/08/2010 ቡ/ጥ/ም/ሠ/ማ/ጽ/ቤት/7067/2010 የቡና ጥራት ምርመራና ሰርተፊኬት ማዕከል ሚያዝያ 2010 ዓ.ም መሰረት በተዘጋጀ የአገልግሎት ክፍያ ረቂቅ መመሪያ መሰረት ባልጸደቀ የአገልግሎት ክፍያ ገቢ እየሰበሰበ መሆኑ ታውቋል።

3. በህዳር 3 ቀን 2014 ዓ.ም በሂሳብ ምዝገባ ማዘዣ ቁጥር 00004408 ከፋና ብሮድካስቲንግ ኮርፖሬት አክሲዮን ማህበር ለማስታወቂያ ብር 46,552.00 ከመመሪያ ውጪ ያለውድድር በቀጥታ ግዥ በማከናወን ክፍያ የተፈጸመ መሆኑ በአዲት ታውቋል፡፡

II. ትኩረት የሚሹ ጉዳዮች (Emphasise Matters)

1. በድምሩ ብር 650,016.17 በተለያዩ የወጪ ሂሳብ መደብ ያለሂሳብ አርዕስቱ የተመዘገበ መሆኑ በአዲት ታውቋል፡፡

በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 190/2002 አንቀጽ 32 እንዲሁም በፌዴራል የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች የሂሳብ አያያዝ መመሪያ ቁጥር 4/2003 መሰረት ለውሎ አበልና ለመጓጓዣ የተሰጠ ቅድሚያ ክፍያ ሰራተኛው ሥራውን አጠናቆ ከተመለሰ በኋላ፤ በመመሪያ ቁጥር 5/2003 መሰረት ደግሞ ለሥራ ማስኬጃ የተሰጠ ቅድሚያ ክፍያ በሰባት ቀናት ውስጥ መወራረድ እንዳለበት ያዛል፡፡ ይሁንና በባለስልጣኑ በሰኔ 30/2014 ከተሰባሳቢ ሂሳብ ሪፖርት የሚታይ ከመደበኛ ብር 42,346,418.16 ከአይ ፕሮጀክት ብር 39,909,187.61 በድምር ብር 82,255,605.77 ወቅቱን ጠብቆ ያልተሰበሰበ ውዝፍ ተሰባሳቢ ሂሳብ የሚታይ መሆኑ በአዲት ታውቋል፡፡

2. በፌዴራል መንግሥት የበጀት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 2/2003 ክፍል ሶስት አንቀጽ 12(1) ማንኛውም የመንግሥት መሥሪያ ቤት ለበጀት አመቱ የተፈቀደለትን የመደበኛ ሆነ የካፒታል በጀት አጠቃቀም በሚገባ መቆጣጠር እንዳለበት ይገልጻል፡፡ በዚህ መሰረት ባለስልጣኑ በጀቱን የሚቆጣጠር መሆኑን ለማረጋገጥ ለ2014 በጀት ዓመት በየበጀት ፕሮግራሞቹ ለየሂሳብ ኮዶች የተፈቀደው የወጪ በጀት ሥራ ላይ ከዋለው ጋር ሲነጻጸር ከመደበኛ በጀት ብር 1,751,377.51 ከካፒታል በጀት ብር 2,222,551.95 እንዲሁም ከአውሮፓ ኅብረት በጀት ድጋፍ (EU- CAFÉ) ብር 75,259,444.38 ሲሆን በድምሩ ብር 79,233,373.84 ሥራ ላይ ያልዋለ በጀት መሆኑ በአዲት ታውቋል፡፡

III. ሌሎች ጉዳዮች (Other Matters)

1. የንብረት አያያዝን በተመለከተ

የፌዴራል መንግስት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 ክፍል አራት አንቀጽ 09 ንዑስ አንቀጽ 1 (ሀ - መ) በተመለከተው መሰረት አገልግሎት የማይሰጡ ንብረቶች ተሰብስበው ስልጣን በተሰጠው በመንግስት አካል መወገድ እንዳለበት ይገልጻል፡፡ እንዲሁም በመንግስት ንብረት አስተዳደር መመሪያ ቁጥር 9/2003 አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ 08 በተመለከተው መሰረት የመንግስት ንብረት ኢኮኖሚያዊና ውጤታማ በሆነ መንገድ አገልግሎት እንዲሰጥ ተገቢው ጥገናና እንክብካቤ የሚደረግለት መሆኑን ይገልጻል፡-

መመሪያው በሚያዘው መሰረት አገልግሎት የማይሰጡ ንብረቶች ተሰብስበው ስልጣን በተሰጠው በመንግስት አካል መወገዳቸውን እንዲሁም ለንብረቶች ተገቢው ጥገናና እንክብካቤ መደረጉን ለማጣራት ኦዲት ሲደረግ በመ/ቤቱ፡-

- ከንግድ ሚኒስቴር የመጡ 15 ካርቶን ፋይሎች መያዣ ለብዙ አመታት ምንም እርምጃ ሳይወሰድ በስቶር ውስጥ የተገኙ መሆኑ፤
- የተለያዩ በቁጥር 13 የሚሆኑ ቲተሮች አገልግሎት መስጠት የማይችሉ በስቶር ተከማችተው ይገኛሉ፡፡
- በላኪዎች የተገዙ ቡና ወደ ቡና ማዘጋጃና ማከማቻ ኢንዱስትሪ ለመሸፋፈን አገልግሎት የሚወጡ ደረሰኞች በቁጥር 2427 የሚሆኑ ፓዶች እያሉ ሌላ አዳዲስ ፓዶች የተተኩ ቢሆንም የበፊቱ ፓዶች እልባት ሳያገኙ ተከማችተው ይገኛሉ፡፡
- በቁጥር 6 ፕሪንተር 3 ሲፒዩ 6 ላፕቶፕ 2 አክሰሰሪ 2 UPS መወገድ እያለባቸው ሳይወገዱ እስቶር ተቀምጠው ይገኛሉ፡፡
- ሰራተኞች ከስራ ገበታቸው ሲለቁ በስማቸው የተረከቡትን (የወሰዱትን) ንብረቶች ርክክብ ሳይፈፅሙ ባለስልጣኑን የለቀቁ ሰራተኛ አቶ አበራ ደሜ ኢብሳ ፡
 1. ወንበር (Hihg Back Swivel Chair) Tag No ECTA-001519 ብዛት 01
 2. ወንበር (Hihg Back Swivel Chair) Tag No ECTA-001518 ብዛት 01
 3. የሐላፊዎች ጠረጴዛ (Expert Table) Tag No ECTA-0015116 ብዛት 01
 4. ላፕቶፕ ካምፒውተር (Lap Top Computer) Tag No ECTA-0015115 ብዛት 01መሆኑን፤

2. የቡናና ጥራት ምርመራና ሰርተፊኬትን ማእከል፡-

- የቋሚና የአላቂ ዕቃ መዝጋቢና ንብረት ያዥ በአንድ ሰው የሚከናወን መሆኑ፤
- የሂሳብ ሰነድ ማስቀመጫ ቦታ የሌለና ሰነዶቹ በሂሳብ ክፍል ውስጥ እና ከተለያዩ ንብረቶች ጋር የተቀመጡ መሆኑ፤
- በክፍል 24 ስቶር ክፍል ውስጥ የተለያዩ ለብዙ አመታት ተደርድሮ የተቀመጡ ሰነዶች 3 ጀሬካን የመኪና ዘይቶች 5 አዲስ የመኪና ኅማዎችና ጊዜው ያለፈበት (Expire) ያደረጉ የእሳት ማጥፊያ በአንድ ላይ ተከማችቶ የሚገኙ መሆኑ፤
- ስቶክ ካርድ ምዝገባ የሌለ መሆኑ፤
- የናሙና ቡና እና የተለያዩ ቋሚ እቃዎች ወንበሮች ዲስክቶፕ በአንድ ላይ ተከማችተው የሚገኙ መሆኑ፤
- በየኮሊደሩ ላይ የተለያዩ ንብረቶች ያለአግባብ ተቀምጠው የሚገኙ መሆኑ፤

በማዕከሉ አገልግሎት የማይሰጡ ብዛት ያላቸው የተለያዩ ንብረቶች ተከማችተው መገኘታቸው በአዲት ወቅት ታውቋል፡፡

የፌዴራል ዋና አዲተር መሥሪያ ቤት